

TÜBİTAK Başkanı Sayın Prof. Dr. Nüket Yetiş'e Açık Mektup

İstanbul, 7 Haziran 2010

Ali Nesin* / anesin@nesinvakfi.org

Sayın Prof. Dr. Nüket Yetiş,
Sorumlusu olduğunuz TÜBİTAK'tan şikâyetçiyim. Sadece ben değil, matematikçi ya da değil, tanıdığım herkes şikâyetçi. Ben kendi dertlerimi size anlatmak istiyorum. Eğer isterseniz diğerlerinin dertlerini kendilerine sorup dinlersiniz.

Sayın Prof. Dr. Nüket Yetiş,
Basından mutlaka takip etmişsinizdir: 2007 yılında Şirince'de, dağ başında, Nesin Vakfı bünyesinde bir "Matematik Köyü" kurduk. Kereste, taş, çamur ve samandan yapılmış geleneksel tarzda evleriyle, taş kaplanmış avluları ve daracık serin sokaklarıyla, çardakları, amfitiyatrosu, sadeliği ve içtenliğiyle, herkesin ilk bakışta âşık olduğu dünya güzeli yemyeşil bir köy oldu.

Halkımızın maddi katkısı ve emeğiyle kurduk bu köyü. Çoluk çocuk ve gönüllüler çalıştı inşaatında. Tam bir imece ürünü. Başka türlü de olamazdı zaten, biz günü gününe yaşayan mütevazı bir vakıfız.

Hiçbir maddi çıkar gütmeyen bireysel çabalarımınla 1998'ten beri her yaz düzenlediğim matematik yazokullarını artık Matematik Köyü'nde yapıyorum. Her yaz 500 dolayında liseli ve üniversiteli genç Matematik Köyü'nde dünya çapında matematikçilerle ve olağanüstü bir matematikle tanışıyor. Söylemeye gerek var mı? Bu öğrencilerin büyük çoğunluğu dar gelirli ya da yoksul.

Dünyanın her yerinde böyle bir girişim devlet tarafından desteklenir. Biz de projelerimizi desteklemesi için doğal olarak TÜBİTAK'a başvuruyoruz. Bu yıl da 11 yazokulu projemizin 7'sine maddi destek vermesi için TÜBİTAK'a başvurduk. Tüm projelerimizi desteklemeyeceğini deneyimle bildiğimizden, sunduğumuz projelerin iki ya da üçünü desteklerse, bu destekle diğer projelerimizi de yürütebileceğimizi düşündük.

TÜBİTAK, 7 projemizin 7'sini de reddetti!

Sayın Prof. Dr. Nüket Yetiş,
İzin verirseniz devam etmeden önce TÜBİTAK'la ilgili bir anımı aktarmak istiyorum.

Bundan bir iki yıl önceydi. Matematik Köyü'nde liseliler için bir proje tasarlayıp TÜBİTAK'a sunmuştuk.

Bir zaman sonra bir yazı geldi TÜBİTAK'tan. Ankara'ya gelip projeyi panelistler, yani hakemler önünde anlatmamı istiyorlardı.

"Herhalde bu herkese yollanan bir yazı, panelistler proje sunan, ama tanımadıkları, güvenmedikleri lise öğretmenlerini yakından tanımak için böyle yapıyorlar, herhalde bu davet bana yönelik değildir," diye geçirdim içimden.

Gene de emin olamayıp TÜBİTAK'a telefonla sordum. Benim de projemi panel önünde anlatmam gerekiyormuş... Projede her şey anlaşılmasaydı...

Oysa projemizde her şey yazıyordu, ne eksik olabilirdi ki, nesi anlaşılmasaydı ki?

Randevu verilen gün ve saatte bir işimin olup olmadığı da sorulmamıştı. Gitmek zorundaydım. Yol parasını da ödemiyorlardı. İşimi gücümü bırakıp İstanbul'dan Ankara'ya, TÜBİTAK'a gittim. Bekleme odasında bir süre bekledikten sonra panelin önüne çıktım.

Başkan ortayaşlı bir hanımdı¹. İkinci başkan, ya da panelin ikinci etkili ismi Darwin skandalında da adı geçen Sayın Çiğdem Atakuman'dı. Diğer beş panelist 20'li yaşlarda gencecik insanlardı. Elli yaşında bir profesörü İstanbul'dan Ankara'ya getirterek huzurlarına çağırmakta hiçbir beis görmemişlerdi.

Başkan sözü aldı:

- Ali Bey, dedi, ben projeleri önceden okumam. Bana projenizi anlatır mısınız?

Biliyorum inanılır gibi değil ama aynen böyle söyledi. Sayın Çiğdem Atakuman o günü anımsar sanıyorum, kendisine de sorabilirsiniz. Dayanamayıp bunun nedenini sordum.

- Çünkü projelerden habersiz geldiğimde çok ilginç sorular soruyorum, başkalarının hiç dikkati-

* İstanbul Bilgi Üniversitesi öğretim üyesi. Bu yazı Radikal gazetesinde 9 Haziran 2010 tarihinde yayımlanmıştır.

1 Bu kişinin daha sonra eski TÜBİTAK başkan yardımcısı Dr. Güldal Büyükdamgacı olduğunu öğrendim.

ni çekmeyen şeyleri görüyorum... Öyle değil mi arkadaşlar? diye sorup etrafındaki gençlere baktı onay bekleyerek.

Diğerleri, nerdeyse tek bir ağızdan,

- Evet efendim, öyle efendim, dediler, çok ilginç sorular soruyorsunuz...

Neden çağrıldığımı anlamıştım. Bu saygısızlık karşısında bana sadece susmak düşüyordu.

Projeyi anlatmam istendi. Anlattım. Başkan,

- Ali Bey, dedi, derslerinizde soracağınız sorulardan birkaçını rica edebilir miyim?

En ilginç bulduğum birkaç soruyu söyledim. Kısa bir sessizlik oldu. Başkan etrafına bakındı. Herhalde kendisinden soruların yanıtlarını beklediğimi sanmış olmalı ki, sinirli sinirli gülümseyerek,

- Eskiden olsaydı bunların hepsine şıp diye cevap verirdim, dedi, ama unuttum şimdi...

Oysa sorularımın hepsi değme matematikçiyi zorlayacak sorulardı. Kendim uydurduğum bu soruların bazılarının yanıtını bulmak için günlerce düşünmüştüm. Bazılarınınkini de hiç bulamamıştım... Ben sadece "ne kadar güzel sorular değil mi, güzel olduklarını teyit edin, heyecanımı paylaşın" anlamına bakmıştım panelistlerin yüzüne. Oysa onlar soruları bile anlamamışlardı.

Başkan devam etti konuşmasına:

- Ali Bey, dedi, biz sizi araştırmacı olarak çok iyi biliyoruz, tanınmış bir araştırmacısınız ve konunuzda belli ki çok iyisiniz, ama eğitimci olarak biz sizi hiç tanımıyoruz. İyi bir araştırmacı olmak demek illa iyi bir eğitimci olmak anlamına gelmez... Bu projede başarılı olacağımızı nasıl bilebiliriz ki?..

Bu aşamada projemi reddetmeye niyetli olduklarını anlamıştım. Son bir umutla kendimi savundum:

- Ama ben 5 yıldır liselilere yönelik Matematik Dünyası diye bir dergi çıkarıyorum... Derginin her sayısı on bin satıyor...

Etrafına bakın,

- Öyle mi? Bilmiyordum... dedi.

Diğerleri "evet öyle" anlamına baş salladılar.

- Ayrıca, diye ekledim, 20 küsur yıldır onlarca kez basılmış 5-6 tane popüler matematik kitabım var...

Gene etrafına sorgulayıcı bakışlar attı.

Diğer panelistler gene "evet öyle" anlamına başlarını salladılar.

- Ayrıca haftada en az bir kez bir ilkokula, bir liseye konuşma vermeye giderim...

Başkan konuyu değiştirdi:

- Ali Bey, dedi, bizim konseptimiz daha çok eğlence ve oyun içeren projeler...

- Olabilir... Benim konseptim de böyle... Farklılık güzel şeydir...

- Ama biz bu tür projelere destek vermiyoruz, bizim konseptimize uymuyor...

- Afedersiniz ama burası sizin konseptinizi destekleme derneği değil. Sizin konseptiniz yazmıyor şartnamede.

- Üzgünüz...

Ayağa kalktım, kapıya doğru yönelirken,

- Destekleseniz de desteklemeden de bu proje gerçekleşecek, dedim sinirli sinirli. Bu projeyi desteklemek sizin için ancak bir onur olabilir...

Projem desteklenmedi elbet. Ama hiç olmazsa bu vesileyle bir panelist grubunuzla tanışma fırsatım oldu.

Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da TÜBİTAK'a sunduğumuz tüm lise ve lisans yazokulu projelerimiz reddedildi.

Geçen yıl hiçbir red gerekçesi gösterilmemişti. Bu yıl ısrarlarımız ve konunun basına yansımaları karşısında red gerekçeleri sunuldu.

Gerekçelerin bir kısmı yersiz, bir kısmı dayandıktan yoksun, bir başka deyişle her biri aslında bir bahane.

Örneğin gerekçelerden biri, derslerin günün hangi saatinde yapılacağını belirtilmemesi. Alay gibi! Şartnamede olsaydı onu da yazardık ama yazmıyordu. Aklımıza da gelmedi doğrusu.

Bir başkası, ve bana en ağır geleni, Matematik Köyü'nü benim kurmuş olmam ve yönetmem ve orada yapılacak ve benim de yer aldığım bir projenin desteklenmesinin etik olmadığı!

Sayın Prof. Dr. Nüket Yetiş,

Projelerimizin desteklenmesi için, Matematik Köyü'nde matematik öğretmemem gerekiyormuş!

Hayatımın iki yılını ve varım çoğum her şeyimi verdim bu Köy'ü kurmak için. Başıma gelmedi belâ da kalmadı. TÜBİTAK bu çabalarımın dolaşmasını kutlamak yerine, Köy'de yapılacak olan ve benim de yer aldığım projelere destek vermenin etik olmadığını söylüyor...

Hayatını matematiğe ve matematik eğitimine adanmış biri Matematik Köyü yerine tatil köyü ya da dersane mi kurmalıydı? Panelistler Türkiye'de nasıl para kazanılacağını bilmiyorlar mı?

Sayın Prof. Dr. Nüket Yetiş,

Kurumunuzun reddettiği projelerin her biri birer mücevher değerindedir. Sadece Türkiye’de değil, dünyada bu projelere eşdeğer bir proje kolay kolay bulunamaz. Özür dileyerek söylüyorum, ama gerçek bu: Bu projeleri haklı ya da haksız gerekçelerle reddetmek kimsenin haddi değildir. TÜBİTAK’ın bu projeleri öpüp başına koyması, destekleyecek bütçesi yoksa, başbakana, cumhurbaşkanına çıkıp örtülü ödenekten yalvar yakar para istemesi gerekir!

Reddedilen projelerimizin değerini anlayacak kadar matematik bilmiyorsunuzdur muhtemelen, zaten bilmek zorunda da değilsiniz. Herkesin konusu ayrı. Bana inanmayın ve lütfen bir bilene, bir anlayana sorun. Konuyla hiçbir ilgisi olmayan ya da yönlendirilmiş panelistlerinize değil ama.

Son olarak Sayın Prof. Dr. Nüket Yetiş, tüm içtenliğimle şunu söylemek istiyorum: TÜBİTAK’tan destek almamamıza değil, TÜBİTAK’ın destek vermemesine üzülüyorum!

Saygılarımla.

TMD’nin Konuyla İlgili Mesajı*

Türk Matematik Derneği adına
Prof. Dr. Ali Ülger

Matematik Köyünde bu yaz yapılması planlanan değişik kurslar ve yaz okulları için TÜBİTAK’tan istenilen desteğin rededildiğini internet kaynaklarından ve günlük basından öğrenmişsinizdir. Türk Matematik Derneği Yönetim Kurulu olarak 3 Haziran 2010 tarihinde yaptığımız toplantıda bu konuyu ele aldık ve üyelerimizi bilgilendirmenin uygun olacağı görüşüne vardık.

Matematik Köyü’nde yapılan etkinlikler için 2008 yılında TÜBİTAK’a 6 proje ile başvurulmuş ve bu projelerden 5’i kabul edilerek Kurumdan destek almıştır. Yapılan etkinliklerin hepsi başarıyla tamamlanmış ve katılımcılardan olağanüstü ilgi görmüş ve beğeni toplamıştır. Buna karşın 2009 yılında TÜBİTAK’a verilen 7 projenin ancak 3’ü kabul edilmiştir. 2010 yılında gene TÜBİTAK’a sunulan 12 projenin sadece 3’ü kabul görmüştür. Son olarak reddedilen 7 proje lise öğrencileri ve öğretmenleriyle dört lisans yaz okulunu kapsamaktaydı. Bu projelerin koordinatörlüğünü Şafak Alpay, Ayşe Berkman, Şahin Koçak, Feride Kuzucuoğlu, Ali Nesin, Tosun Terzioğlu ve Yusuf Ünlü yapacaklardı ve değişik üniversitelerimiz ve liselerimizden 565 öğrenci ve öğretmen verilecek derslerden yararlanacaklardı. Proje koordinatörlerinin ısrarları üzerine koordinatörlere TÜBİTAK’ın ilgili grubu tarafından iletilen red gerekçeleri ağırlıklı olarak bazı şekil şartlarına dayanmaktadır, doyurucu ve yol gösterici olmaktan çok uzaktır.

Mesaj, TMD grubuna atılmıştır.

Ayrıca 2008 yılıyla karşılaştırılınca Matematik Köyü’nde yapılan bilimsel toplantı ve yaz okullarına Tübitak tarafından verilen desteğin son iki yılda ciddi biçimde azalması dikkat çekicidir.

Türkiye’de matematik yaz okulları 1970’li yılların sonunda KTÜ ve ODTÜ işbirliği ile başlamış, TÜBİTAK ve Türk Matematik Derneği tarafından desteklenmiştir. Daha ilk yıllarında, fevkalade kısıtlı imkânlarla yürütülen bu okullardan çok iyi sonuçlar alınmış, sonraki yıllarda iki üniversitemizin işbirliğine başka üniversitelerimiz de katılmış ve TÜBİTAK desteği artmıştır. İlk yaz okullarında öğrenci olanlar arasında bugün değişik üniversitelerimizde çalışan birçok değerli öğretim üyesi bulunmaktadır.

Gelişen iletişim imkânlarına rağmen çağımızda bilimsel toplantıların, kongrelerin ve çalıştayların önemi hiç azalmamış, hatta artmıştır. Son yıllarda bu etkinlikler için Türkiye’nin giderek daha fazla tercih edilir olması çok olumlu bir gelişmedir. Matematikte ise bilimsel toplantıların ayrı bir önemi vardır. Soyut kavramlarla uğraşan bizlerin düşünce tarzımızı, problemlerimizi dünyanın dört bir yanındaki kendi konumuzda çalışan meslektaşlarımıza internet ortamında aktarmamız hiçbir zaman yeterli olmamaktadır. Onlarla tanışmak, tebliğlerini dinlemek ve soru sorabilmenin yanı sıra, toplantı saatleri dışında da düşüncelerimizi, fikirlerimizi paylaşabilecek ortamlarda bir arada bulunmak bizler için çok önemlidir. Ayrıca, lisans ve lisansüstü